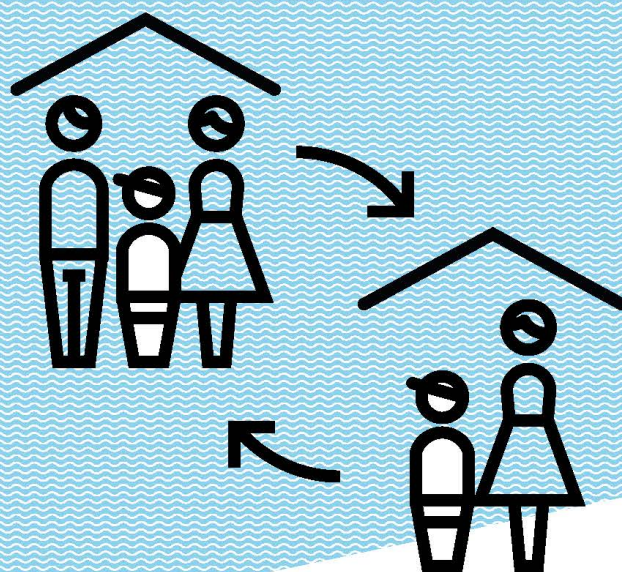

Vlaanderen
is sterk in cijfers

RAPPORT STATISTIEK
VLAANDEREN, 2021/7

VERANDEREN VAN HUISHOUDPOSITIE IN HET VLAAMSE GEWEST: KIND BIJ PAAR EN BIJ ALLEENSTAANDE OUDER

MARTINE CORIJN & JAN PICKERY

STATISTIEK
VLAANDEREN

BIJLAGEN

Bijlage 1. Gebruikte bronnen en definities

Statbel publiceert gegevens over de **wettelijke bevolking**. Deze steunen op gegevens uit het Rijkregister van de natuurlijke personen en geven de stand van de bevolking weer op 1 januari van het kalenderjaar. Deze stand wordt – na bijkomende controles door Statbel – afgeleid uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister (Belgen en buitenlanders die gemachtigd zijn tot vestiging in België) en het vreemdelingenregister (buitenlanders die toegelaten of gemachtigd zijn tot een verblijf van meer dan 3 maanden in België voor bepaalde of onbepaalde duur). Bepaalde categorieën buitenlanders (bijvoorbeeld diplomatiek en consulaire personeel) zijn vrijgesteld van inschrijving in de bevolkingsregisters. In sommige gevallen kunnen zij op eigen vraag wel ingeschreven en dus meegerekend worden in de bevolkingscijfers. De wettelijke bevolking verschilt van de feitelijke bevolking waartoe personen ingeschreven in het wachtregister en personen die niet bij een gemeente zijn ingeschreven, behoren.

De afbakening van (de leden van) een **huishouden** is gebaseerd op het officieel ingeschreven zijn in het Rijksregister op eenzelfde hoofdverblijfplaats (zie voor [details](#)). Informatie over de huishoudens wordt verzameld via Informatietypes (IT): IT140 (de referentiepersonen van het huishouden) en IT141 (de relatie van elk huishoudlid met de referentiepersoon). IT141 geeft eveneens aan of het een privaat of een collectief huishouden betreft. De referentiepersoon van het huishouden wordt omschreven als de persoon die het huishouden vertegenwoordigt bij de contacten met de overheid.

De categorieën voor de relatie tussen elk lid van het huishouden en de referentiepersoon zijn:

echtgenoot / echtgenote	schoonzoon / -dochter	andere verwant
zoon of dochter	schoonvader / -moeder	niet-verwant
stiefzoon / -dochter	schoonbroer / -zus	
grootvader / -moeder		partner
vader of moeder	oom of tante	wettelijk samenwonende
broer of zus	neef of nicht (3de graad)	meemoederschap
kleinzoon / -dochter	neef of nicht (4de graad)	
achterkleinzoon / -dochter		gemeenschappen, tehuizen

Statbel heeft vertrekkend van de **LIPRO-typologie** ([Lodewijckx & Deboosere, 2008](#)) een algoritme ontwikkeld dat op basis van deze informatie het **type huishouden** en de **positie van elk lid binnen het huishouden** bepaalt. De huishoudpositie wordt bepaald door het type van het huishouden waarin de persoon leeft en door de plaats die hij/zij inneemt binnen dat huishouden. Binnen eenzelfde huishoudtype nemen de leden andere huishoudposities in:

<i>Types van huishoudens</i>	<i>Huishoudposities van personen</i>
Alleenwonende of 1-persoonshuishouden	- Alleenwonend
Gehuwd paar zonder inwonende kinderen	- Gehuwd samenwonend met partner zonder inwonende kinderen - Inwonende andere persoon
Gehuwd paar met inwonend(e) kind(eren)	- Gehuwd samenwonend met partner met inwonend(e) kind(eren) - Kind bij een gehuwd paar - Inwonende andere persoon
Ongehuwd* samenwonend paar zonder inwonende kinderen	- Niet-gehuwd samenwonend met partner zonder inwonende kinderen - Inwonende andere persoon
Ongehuwd* samenwonend paar met inwonend(e) kind(eren)	- Niet-gehuwd samenwonend met partner met inwonend(e) kind(eren) - Kind bij een ongehuwd* samenwonend paar

	- Inwonende andere persoon
Eenoudergezin	- Alleenstaande ouder - Kind bij een alleenstaande ouder - Inwonende andere persoon
Overig huishoudtype	- Lid van overig huishoudtype
Collectief huishouden	- Bewoner van collectief huishouden

*Strikt genomen niet-gehuwd (met burgerlijke staat ongehuwd, gescheiden of verzuimd of niet-gekend).

Om te bepalen een paar ongehuwd of gehuwd samenwoont, heeft de relatie van de betrokkenen met de referentiepersoon van het huishouden voorrang op de nog geldende burgerlijke staat van de 2 betrokkenen. Het **ongehuwde** of **gehuwde** karakter van een samenwonend paar wordt dus afgeleid uit de aanwezigheid van respectievelijk een niet-verwant(e) of een echtgeno(o)t(e) van de referentiepersoon van het huishouden en niet uit de burgerlijke staat van de betrokkenen. Zo kunnen 2 gehuwden als ongehuwd paar samenwonen. Het voorbije decennium zijn er steeds meer inwoners met een **ongekende burgerlijke staat**. Dit betreft vooral inwoners die niet de Belgische nationaliteit of herkomst hebben. Zolang zij hun burgerlijke staat niet hebben aangetoond door het voorleggen van de nodige documenten hebben zij een ongekende burgerlijke staat en worden zij door Statbel toegevoegd aan de groep ongehuwden. Zo had in 2019 30% van de ongehuwd samenwonenden met een niet-Belgische nationaliteit een ongekende burgerlijke staat tegenover 0,15% bij de ongehuwd samenwonenden met de Belgische nationaliteit. Het (nog) niet hebben voorgelegd van de nodige bewijzen van de burgerlijke staat verhoogt dus het aantal ongehuwde paren bij de groep met een niet-Belgische nationaliteit of herkomst. De stijging doorheen de tijd van het aantal kinderen bij een ongehuwd paar heeft dus deels te maken met de toename van kinderen met een buitenlandse nationaliteit of herkomst wiens ouders (nog) niet de nodige documenten hebben voorgelegd om hun huwelijk aan te tonen.

De typologie van de huishoudposities **onderschat** het aantal inwoners dat bij ouder(s) inwoont, omdat ze enkel de relatie met de referentiepersoon van het huishouden in rekening brengt. Indien het huishouden bestaan uit een grootmoeder, haar dochter en haar partner en hun 3 kinderen dan zijn er in dit huishouden 4 personen 'kind bij ouder(s)', terwijl de typologie er maar 3 aangeeft. Tot op heden is **niet te achterhalen** of het paar of de alleenstaande ouder effectief ook de biologische (of juridische) ouders zijn van het kind. In de toekomst wordt dit op basis van afstammingsgegevens (identificatie de (biologische/juridische) ouders van elke inwoner) wel mogelijk. Hierdoor zullen kinderen in nieuw-samengestelde gezinnen kunnen worden onderscheiden.

Het gebruik van Rijksregisterdata om veranderingen in huishoudposities na te gaan, heeft zowel **voordelen als nadelen**. Het voordeel is dat het Rijksregister informatie omvat van alle inwoners die behoren tot de wettelijke bevolking in België. Men is dus niet aangewezen op resultaten van survey-onderzoek die op basis van een beperkte steekproef slechts een schatting kunnen maken van de veranderingen van huishoudposities (zie Corijn & Van Peer 2013; Mortelmans e.a., 2011). Het nadeel is dat dit register enkel informatie bevat omtrent de officieel geregistreerde positie van een persoon in een huishouden en niet over zijn/haar *feitelijke* positie. Een kind kan bijvoorbeeld officieel bij zijn ene ouder zijn ingeschreven, maar feitelijk de helft van de tijd bij de andere ouder wonen in het kader van een co-ouderschapsregeling. De beperking van de gegevens tot de huishoudpositie (of toestand) op 1 januari van 2 opeenvolgende jaren impliceert dat er **geen informatie is over de datum van de verandering** van de huishoudpositie en over eventuele tussentijdse veranderingen of gebeurtenissen in de loop van een jaar. Een kind dat bij een paar woont kan op 1 januari van een bepaald jaar officieel bij zijn ene ouder (met partner) wonen en op 1 januari van het volgende jaar bij zijn andere ouder (met partner) wonen. Dit kind heeft zowel bij het begin van jaar x als bij het begin van jaar x+1 de positie van kind bij paar. Een identificatiesleutel van de leden van het paar in het huishouden laat toe dergelijke veranderingen op te sporen (zie Bijlage 5).

Bijlage 2. Kenmerken van 0- tot 24-jarigen

De **leeftijd** van de personen op 1 januari betreft de exacte leeftijd zijnde de leeftijd die men bij de laatste verjaardag had (en dus niet het aantal jaren sinds het geboortjaar of de leeftijd die men zal krijgen in het jaar).

Statbel bepaalt de **herkomst** van de inwoners op basis van enkele gegevens uit het Rijksregister: de eigen huidige en eerst geregistreerde nationaliteit én de eerst geregistreerde nationaliteit van de ouders (IT031: nationaliteit). Statbel ontwikkelde een algoritme dat toelaat om op basis van IT110 (afstamming) de ouders van elke persoon te identificeren. De indeling naar herkomst bestaat uit 3 hoofdcategorieën: Belg met Belgische herkomst, Belg met een buitenlandse herkomst en Niet-Belg. De categorie Belg met een buitenlandse herkomst is heterogeen en wordt opgedeeld in enkele subcategorieën: buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit, Belgische eerst geregistreerde nationaliteit met beide ouders met een buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit of met 1 ouder met een buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit.

Indien men behoort tot de categorie 'Belg met Belgische herkomst', dan is de herkomstgroep Belgisch. Indien men niet behoort tot deze categorie dan wordt in eerste instantie gekeken naar de eerst geregistreerde nationaliteit van de vader. Is de eerst geregistreerde nationaliteit van de vader niet-Belgisch dan wordt de herkomstgroep bepaald door de eerst geregistreerde nationaliteit van de vader. Indien de vader niet gekend is of indien de eerst geregistreerde nationaliteit van de vader Belgisch is, dan wordt vervolgens gekeken naar de eerst geregistreerde nationaliteit van de moeder. Indien deze niet-Belgisch is, dan wordt de herkomstgroep bepaald door de eerst geregistreerde nationaliteit van de moeder. Indien de moeder niet gekend is of indien de eerst geregistreerde nationaliteit van de moeder Belgisch is, wordt gekeken naar de eigen eerst geregistreerde nationaliteit. Deze laatste wordt dan gebruikt om de herkomstgroep te bepalen.

Zie: <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/herkomst#documents>

In dit rapport worden de nationaliteiten van herkomst onderverdeeld in 7 groepen:

- *België*
- *andere West- en Noord EU-landen*: Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Finland, Frankrijk, Groothertogdom Luxemburg, Ierland, Zweden, Nederland
- *Zuid-EU-landen*: Spanje, Griekenland, Portugal, Italië
- *Oost-EU-landen*: Bulgarije, Hongarije, Roemenië, Letland, Estland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slovakije, Kroatië, Slovenië alsook Cyprus en Malta.
- *Europese landen buiten de EU*: Albanië, Andorra, Verenigd Koninkrijk, IJsland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, San Marino, Zwitserland, Vaticaanstad, Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Russische Federatie, Macedonië, Bosnië en Herzegovina, Montenegro, Servië, Kosovo, voormalig Joegoslavië, Groenland
- *Turkije en Maghreb-landen*: Turkije, Algerije, Libië, Marokko, Mauritanië, Tunesië
- *Overige landen*.

In het Vlaamse Gewest zijn er **13 centrumsteden**: Antwerpen, Gent, Mechelen, Turnhout, Leuven, Brugge, Kortrijk, Oostende, Roeselare, Aalst, Sint-Niklaas, Genk, Hasselt. Antwerpen en Gent worden afzonderlijk genomen omdat in deze steden veel meer inwoners wonen dan in de overige centrumsteden.

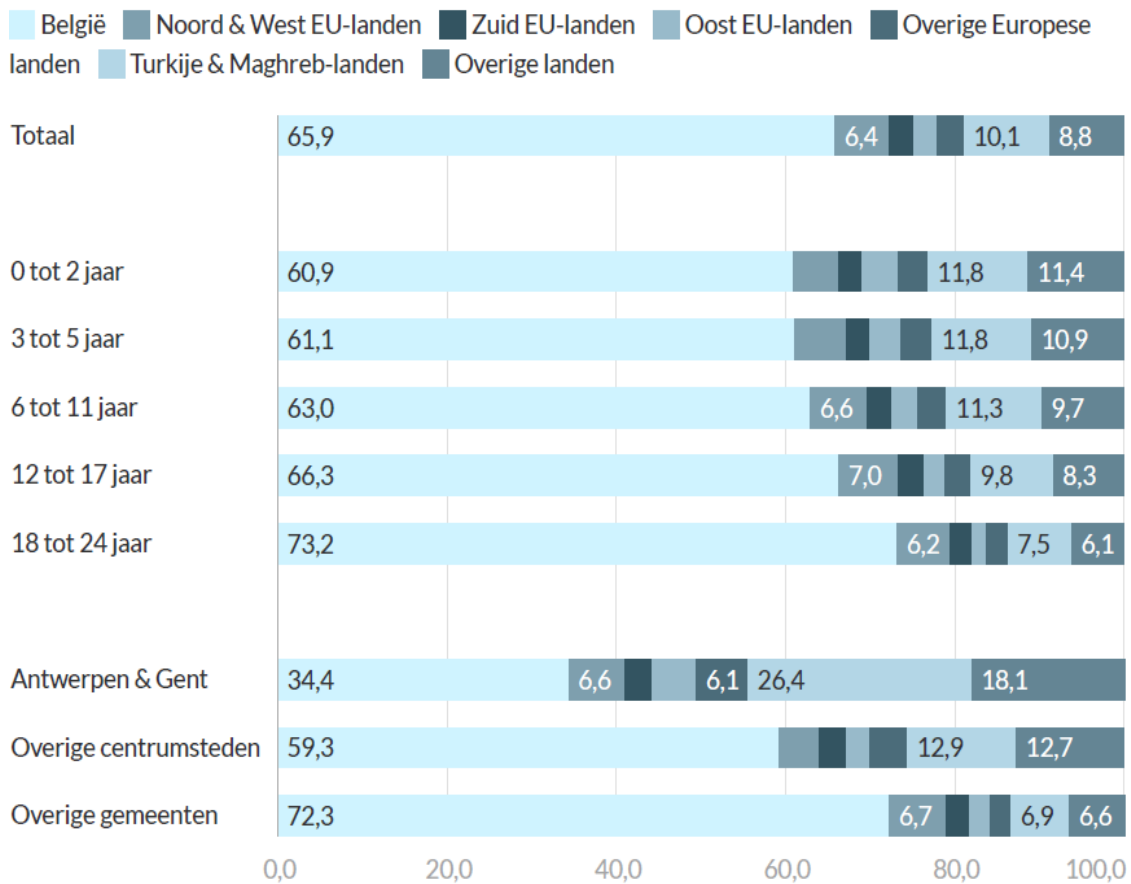
Tabel 2.A. Kenmerken van 0- tot 24-jarigen
 Vlaams Gewest, 1.1.2019, aantal, % en gemiddelde leeftijd

<i>Huishoudpositie</i>	Aantal	%	Gemiddelde leeftijd
Kind bij gehuwd paar	1.029.627	57,5	12,1
Kind bij ongehuwd paar	345.389	19,3	8,4
Kind bij alleenstaande ouder	278.626	15,6	13,7
Kind in overig huishoudtype	59.921	3,4	13,2
In eigen huishouden	74.933	4,2	22,6
In instelling	2.643	0,2	18,1
<i>Geslacht</i>			
Mannen	916.248	51,2	12,1
Vrouwen	874.891	48,8	12,1
<i>Leeftijd</i>			
0 tot 2 jaar	198.320	11,1	1,0
3 tot 5 jaar	210.866	11,8	4,0
6 tot 11 jaar	448.590	25,0	8,5
12 tot 17 jaar	419.680	23,4	14,5
18 tot 24 jaar	513.683	28,7	21,1
<i>Herkomst</i>			
België	1.166.420	65,1	12,1
Noord & West-Europese landen	115.368	6,4	11,8
Zuid-Europese landen	52.190	2,9	11,5
Oost-Europese landen	55.365	3,1	9,4
Overige Europese landen	58.418	3,3	10,8
Turkije & Maghreb-landen	178.236	10,0	10,5
Overige landen	165.142	9,2	10,2
<i>Woonplaats</i>			
Antwerpen & Gent	233.240	13,0	10,8
Overige centrumsteden	233.358	13,0	11,5
Overige gemeenten	1.324.541	74,0	11,8
<i>Totaal</i>	<i>1.791.139</i>	<i>100,0</i>	<i>12,1</i>

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De kenmerken van 0- tot 24-jarigen die bij ouder(s) wonen hangen **onderling samen**. In 2019 steeg het percentage met een niet-Belgische herkomst naarmate de kinderen jongeren waren. In de centrumsteden, en vooral in Antwerpen en Gent, woonden meer kinderen van niet-Belgische herkomst bij ouder(s) (Figuur 2.A.).

Figuur 2.A. Samenhang tussen kenmerken van 0- tot 24-jarigen die bij ouder(s) wonen
Vlaams Gewest, 1.1.2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bijlage 3. Veranderingen vanuit kindpositie

Tabel 3.A. Veranderingen vanuit kindpositie bij 0- tot 24-jarigen naargelang hun kenmerken
Vlaams Gewest, in 2019, aantal

	Gewijzigde kindpositie op 1.1.2020			Geen kindpositie meer in Vlaams Gewest op 1.1.2020			
Op 1.1.2019	Kind bij gehuwd paar	Kind bij ongehuwd paar	Kind bij alleenstaande ouder	In ander huishoudtype	In eigen huishouden	Niet meer in Vlaams Gewest	Totaal
Totaal	20.273	18.704	34.323	11.921	30.209	13.902	129.332
<i>Huishoudpositie</i>							
Kind bij gehuwd paar		2.143	17.869	5.406	19.205	7.240	51.863
Kind bij ongehuwd paar	15.755		16.454	2.839	3.285	2.770	41.103
Kind bij alleenstaande ouder	4.518	16.561		3.676	7.719	3.892	36.366
<i>Leeftijd</i>							
0 tot 2 jaar	4.807	2.202	3.865	1.465		2.136	14.475
3 tot 5 jaar	3.879	2.721	4.991	1.096		1.827	14.514
6 tot 11 jaar	5.830	5.896	10.208	1.467		2.978	26.379
12 tot 17 jaar	3.795	4.684	9.120	1.817	689	2.420	22.525
18 tot 24 jaar	1.962	3.201	6.139	6.076	29.520	4.541	51.439
<i>Herkomst</i>							
België	13.575	11.997	22.358	8.175	23.978	3.946	84.029
Noord & West EU-landen	1.199	1.458	2.450	747	1.704	2.513	10.071
Zuid EU-landen	620	622	1.021	408	586	990	4.247
Oost EU-landen	641	708	976	339	504	1.394	4.562
Overige Europese landen	576	600	976	353	634	827	3.966
Turkije & Maghreb-landen	1.365	999	2.972	929	1.508	1.407	9.180
Overige landen	2.297	2.320	3.570	970	1.295	2.825	13.277
<i>Woonplaats</i>							
Antwerpen & Gent	2.512	2.553	4.178	1.603	3.013	1.995	15.854
Overige centrumsteden	2.649	2.491	4.451	1.645	3.924	1.546	16.706
Overige gemeenten	15.112	13.660	25.694	8.673	23.272	10.361	96.772

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bijlage 4. Registratie bij andere ouder(s)

Het *veranderen van kindpositie* op jaarbasis gaat soms gepaard met een wijziging van de persoon of personen (ouder(s)) waarbij het kind geregistreerd is. Er waren **5.368** kinderen die op 1.1.2019 en 1.1.2020 een andere kindpositie hadden en tegelijkertijd ook bij 1 of 2 andere personen (ouders) waren geregistreerd (Tabel 4.A.). Relatief gezien ging het om 7% van alle 0- tot 24-jarigen die van kindpositie veranderden.

Tabel 4.A. Veranderde kindpositie met registratie bij andere ouder(s) (0- tot 24-jarigen)
Vlaams Gewest, in 2019, aantal

	Registratie bij		<i>Totaal</i>
	1 andere persoon	2 andere personen	
Van kindpositie op 1.1.2019 naar kindpositie op 1.1.2020			
Van kind bij <i>gehuwd</i> naar kind bij <i>ongehuwd</i> paar	1.132	425	<i>2.143</i>
Van kind bij <i>ongehuwd</i> paar naar kind bij <i>gehuwd</i> paar	235	387	<i>15.755</i>
Van kind bij <i>paar</i> naar kind bij <i>alleenstaande</i> ouder		1.419	<i>34.323</i>
Van kind bij <i>alleenstaande</i> ouder naar kind bij <i>paar</i>		1.770	<i>21.079</i>
Totaal	<i>1.367</i>	<i>4.001</i>	<i>73.300</i>

Ook **5.544** 0- tot 24-jarigen hadden op 1.1.2019 en op 1.1.2020 een *zelfde kindpositie*, maar waren op 1.1.2020 bij 1 of 2 andere personen (ouders) geregistreerd (Tabel 4.B). Relatief gezien ging om 0,4% van alle 0- tot 24-jarigen die een identieke kindpositie behielden.

Tabel 4.B. Identieke kindpositie met registratie bij andere ouder(s) (0- tot 24-jarigen)
Vlaams Gewest, in 2019, aantal

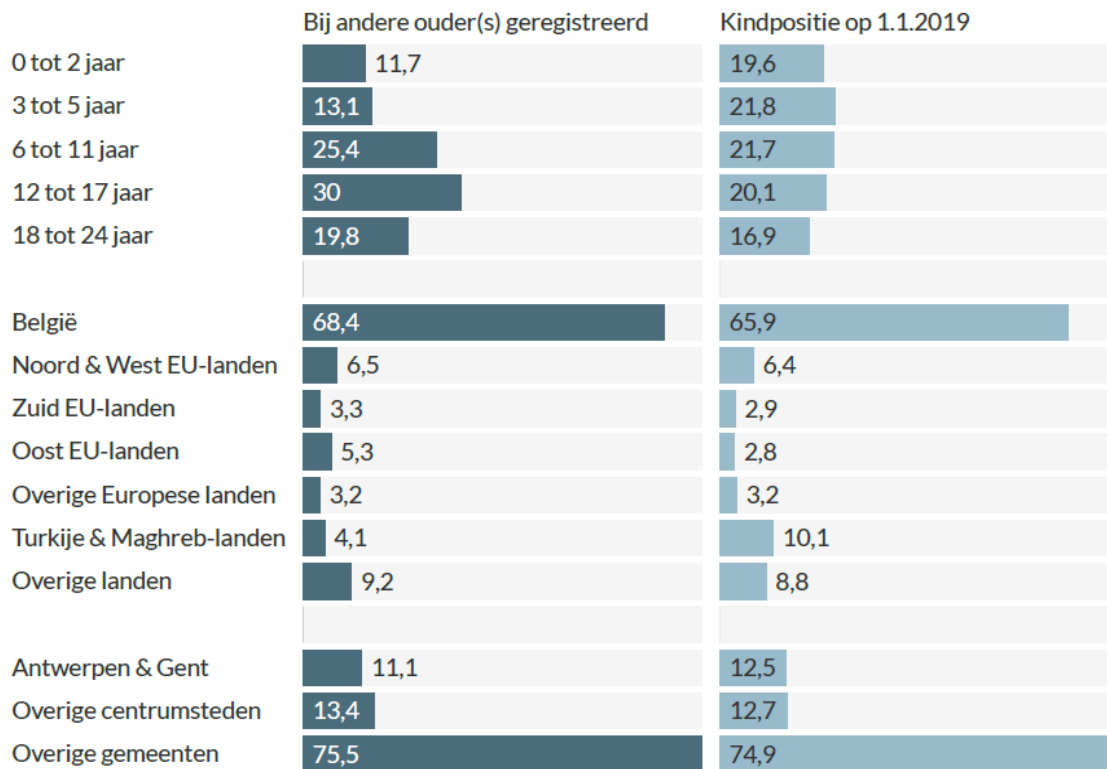
	Op 1.1.2020 registratie bij		<i>Totaal</i>
	1 andere persoon	2 andere personen	
Op 1.1.2019			
Kind bij <i>gehuwd</i> paar	121	531	<i>977.764</i>
Kind bij <i>ongehuwd</i> paar	1.614	492	<i>304.286</i>
Kind bij <i>alleenstaande</i> ouder	2.796		<i>242.260</i>
Totaal	<i>4.531</i>	<i>1.023</i>	<i>1.524.310</i>

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De groep die op jaarbasis in 2019 bij andere personen (ouder(s)) ging wonen (n=10.922) bestond vaker uit 12- tot 17-jarigen. Dit blijkt uit een vergelijking met de totale groep kinderen en jongeren die op 1.1.2019 bij ouder(s) woonde. Deze groep omvatte ook iets meer kinderen met een Belgische herkomst (Tabel 4.C.).

Tabel 4.C. Samenstelling van groep die bij andere ouder(s) was geregistreerd van groep die bij ouder(s) woonde naar leeftijd, herkomst en woonplaats (0- tot 24-jarigen)
 Vlaams Gewest, 2019, in %

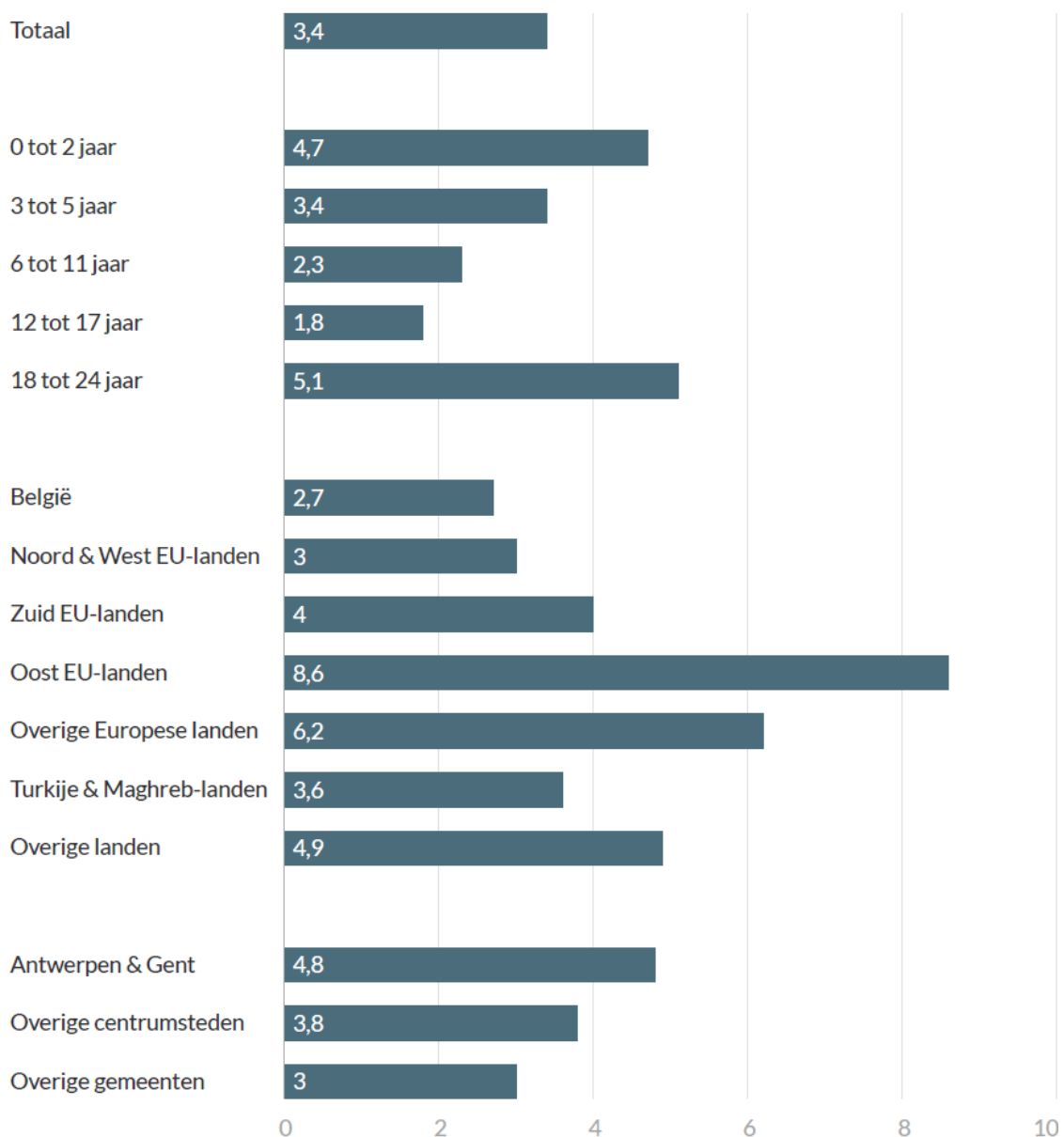
Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

Bijlage 5. Overige huishoudpositie

Op basis van de gebruikte typologie van huishoudposities woonden op 1.1.2019 van alle 0- tot 24-jarigen in het Vlaamse Gewest er **60.000** (3,4%) in een overige huishoudpositie. Of dit al dan niet samen met 1 of 2 ouders is, geeft de typologie niet aan. Het gaat om kinderen en jongeren die in meer complexe huishouden wonen met andere familieleden en/of niet-verwanten. Deze groep omvatte iets vaker zeer jonge kinderen (0 tot 2 jaar) en oudere kinderen (18 tot 24 jaar). De 0- tot 24-jarigen in deze huishoudpositie hadden vaker een niet-Belgische herkomst. Ze waren vaker afkomstig uit Oost-Europese landen, uit de Overige Europese landen en uit de Overige landen. De groep met een overige huishoudpositie woonde iets vaker in Antwerpen en Gent.

Figuur 5.A. In overige huishoudpositie naar leeftijd, herkomst en woonplaats (0- tot 24-jarigen)

Vlaams Gewest, in 2019, in %

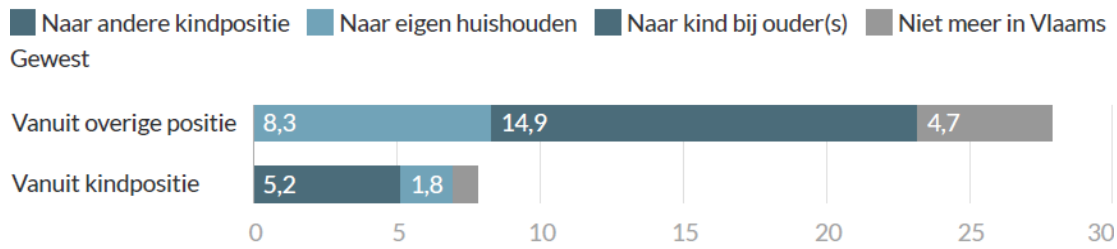

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen

De 0- tot 24-jarigen met een overige huishoudpositie op 1.1.2019 veranderden vaker van huishoudpositie dan de leeftijdsgenoten met een kindpositie: 28% tegenover 8% (Figuur 5.B.). Vanuit een overige huishoudpositie ging in de loop van 2019 15% naar een kindpositie (in een huishouden met ouder(s)). Dit kan betekenen dat men samen met de ouder(s) een eigen huishouden ging vormen of dat men bij de ouder(s) ging wonen. Daarnaast verliet 8% de overige positie om een eigen huishouden op te starten en verliet 5% het Vlaamse Gewest.

Figuur 5.B. Veranderingen vanuit overige huishoudpositie en vanuit kindpositie (0- tot 24-jarigen)

Vlaams Gewest, in 2019, in %

Bron: Statbel, bewerking Statistiek Vlaanderen